

Այժմ մենք ստիպւած ենք ընտրել՝ խայտառակ հաշտութիւն ու ստրկութիւն, թէ՞ պատերազմ :

Մեծ պատասխանատութեան դիտակցութեամբ հայրենիքի և զայլք սերունդների առջև՝ մենք առանց տատանելու արինք ընտրութիւն .

Մենք չստորագրեցինք խայտառակ հաշտութիւնը :

Հաշտութեան բանակցութիւնները թիւրքիայի հետ խզւած են :

Այսուհետեւ վէճը լուծուում է զէնքի զօրութեամբ, պատերազմի դաշտում :

Եւ այս ժամին մենք դիմում ենք ձեզ, որովհետեւ ձեզանից, ձեր արիւթիւնից, ձեր զրկանքի ու զոհարերութեան պատրաստակամութիւնից է կախւած ձեր և ձեր զաւակների ապագան :

Քաղաքացիներ՝: Ռուսաստանի հետ մէկտեղ ցարիզմը տապալեցիք ա՞յն նպատակով, որ դառնաք թիւրքիայի ստրկացած մի նահանգը :

Գիւղացիներ՝: Յեղափոխութիւնը նրա համար՝ ձեզ հող աւեց, որ նւաճողը այդ հողի վրա բնակեցնէ նոր կալւածատէրեր :

Բանւորներ՝: Արդեօք ա՞յն նպատակով բարձրացրիք յեղափոխութեան դրօշը, որ նրան ցեխի մէջ կոխկրտէ յաղթողի ոտքը :

Խայտառակութիւն ու ստրկութիւն կամ պատերազմ — ուրիշ ընտրութիւն չկայ մեր առջև : Թո՛ղ, ուրեմն, մեր երկրի բոլոր ժողովուրդների գլխին սպառնացող ահաւոր վտանգի հանդէպ լռեն բոլոր վէճերը, վերջանան թշնամանքն ու պառակտումը, որոնք մինչև այսօր քայքայում էին մեր շարքերը :

Յաւիտենական ստրկութեան պարանը ձգւած է մեր երկրի բոլոր ժողովուրդների վզին . թո՛ղ, ուրեմն, թշնամու զրոհը խորտակի՝ զարնւելով մեր վճռականութեան՝ մինչև վերջ պաշտպանելու այնքան սերունդների արիւնով ողողւած մեր հողը :

Ի զէ՛ն ամենքդ :

Դէպի ճակատ ամենքդ :

Ամենքդ՝ ի պաշտպանութիւն ազատութեան ու հայրենիքի» :

Այս կոչը սպւեց բոլոր լեզուներով և տարածւեց ժողովրդի մէջ :

Իսկապէս, Մէյմի որոշումը պատերազմը շարունակելու մասին նորութիւն էր միայն վրացիների համար, որովհետեւ հայերն արդէն իսկ պատերազմի մէջ էին : Այդ պատճառով, վրացի ղեկավարները դիմեցին ազմկոտ աշխատանքի : Շատերը նրանցից, որոնց մէջ և ժողովանիան ու Մերեթելին, հրացան առած, մեկնեցին ուղղմամբ : Մի պահ թիֆլիսում ստեղծւեց պատերազմական բարձր տրամադրութիւն :

Սակայն, այս ոգևորութիւնը տեւեց շատ կարճ . հազիւ ծովի փրփուրի կեանք ունեցաւ : Դեռ նոր էին լռել ուղղմաննչ ճառերը թիֆլիսի պալատի կամարների տակ, երբ ստացւեց Բաթումի անկման գոյժը : Ապրիլ 1-ին, առանց դիմադրութեան հանդիպելու, թիւրքերը գրաւել էին Բաթումի ամ-